

PRZEPISY wg PZPN Komisja Futsalu

Wymiary pola gry

Pole gry musi być prostokątne. Długość linii bocznej musi być większa niż długość linii bramkowej.

Na zawodach krajowych:

Długość: minimum   25 m
             maksimum   42 m
Szerokość: minimum   15 m
             maksimum   25 m

Na zawodach międzynarodowych:

Długość: minimum   38 m
             maksimum   42 m
Szerokość: minimum   18 m
             maksimum   22 m

— Oznaczenie pola gry

Pole gry jest oznaczone liniami. Linie te należą do powierzchni, których są granicami. Dwie dłuższe linie graniczne są nazywane liniami bocznymi. Dwie krótsze, nazywane są liniami bramkowymi. Wszystkie linie mają szerokości 8 cm. Pole gry jest podzielone na dwie połowy linią środkową. Punkt środkowy jest oznaczony na środku tej linii. Z punktu środkowego wyznacza się okrąg o promieniu 3 m.

— Pole karne

Pole karne wyznacza się po obu stronach pola gry w sposób następujący:

- od zewnętrznej krawędzi słupków bramkowych zakreśla się łuki o promieniu 6 m łączące się z jednej strony pod kątem prostym z linią bramkową, a z drugiej strony połączone ze sobą linią równoległą do linii bramkowej o długości 3,16 m

— Punkt karny

Punkt karny wyznacza się w odległości 6 m od środka linii bramkowej w równej odległości od obu słupków bramkowych

— Drugi punkt karny

Drugi punkt karny wyznacza się w odległości 10 m od środka linii bramkowej w równej odległości od obu słupków bramkowych

— Łuk pola różnego

Drugi punkt karny wyznacza się w odległości 10 m od środka linii bramkowej w równej odległości od obu słupków bramkowych

— Strefa zmian

Strefa zmian jest usytuowana na tej samej stronie gry, co ławki zawodników rezerwowych i bezpośrednio przed nimi. W obrębie tej strefy zawodnicy wchodzi i opuszczają pole gry podczas zmian. Strefy zmian mają, co najmniej 3 m długości i są oznaczone z każdej strony za pomocą linii prostopadłej do linii bocznej mającej 8 cm szerokości i 80 cm długości, z czego 40 cm narysowane jest wewnątrz, a 40 cm na zewnątrz pola gry. Odległość pomiędzy bliższymi końcami stref zmian, a linią środkową wynosi, co najmniej 3 m. Obszar pomiędzy strefami zmian, bezpośrednio przed stolikiem sędziego czasowego musi pozostać pusty.

— Bramki

Bramki muszą być umieszczone pośrodku linii bramkowych. Składają się z dwóch pionowych, równoodległych od narożników pola gry słupków połączonych górnymi końcami poziomą poprzeczką. Odległość (licząc od wewnątrz) pomiędzy słupkami wynosi 3 m, a odległość od dolnej krawędzi poprzeczki do powierzchni boiska wynosi 2 m. Zarówno słupki jak i poprzeczki mają tę samą grubość i szerokość - 8 cm. Siatki bramkowe, wykonane z konopi, juty lub nylonowe, są przymocowane do tylnej krawędzi słupków i poprzeczki. Dolna część siatek powinna być zamocowana zagiętymi prętami lub podparta w inny odpowiedni sposób. Głębokość bramki mierzona jako odległość od wewnętrznej krawędzi słupków na zewnątrz pola gry wynosi, co najmniej 80 cm u góry i co najmniej 100 cm na wysokości podłoża.

— Względy bezpieczeństwa

Bramki mogą być przenośne, ale muszą być pewnie zakotwiczone w podłożu podczas gry.

— Nawierzchnia pola gry

Nawierzchnia musi być gładka, płaska i nieścieralna. Zaleca się stosowanie drewna lub innych sztucznych materiałów. Należy unikać stosowania nawierzchni betonowych lub podobnych.

— Rozstrzygnięcia International F.A. Board

Rozstrzygnięcie 1
W przypadku, gdy linie bramkowe mają długość pomiędzy 15 a 16 m, promień łuku koła pola karnego wynosi tylko 4 m. Punkt karny nie znajduje się wówczas na linii pola karnego, ale pozostaje w odległości 6 m od środka linii bramkowej pomiędzy słupkami i w równej odległości od nich.

Rozstrzygnięcie 2
Użycie torfu naturalnego lub sztucznego albo ziemi jest dozwolone na zawodach krajowych, ale nie podczas zawodów międzynarodowych.

Rozstrzygnięcie 3
W odległości 5 m od łuku pola różnego, na zewnątrz pola gry może być wykonane oznaczenie, pod kątem prostym do linii bramkowej, by zachowana została przepisowa odległość przeciwnika od piłki podczas wykonywania rzutu z rogu. Oznaczenie to ma szerokość 8 cm.

Rozstrzygnięcie 4
Ławki zawodników rezerwowych są usytuowane poza liniami bocznymi, bezpośrednio obok pola gry.

— **Właściwości i wymiary**

Piłka musi być:

- kulista,
- wykonana ze skóry lub innego dozwolonego materiału,
- obwodzie nie mniejszym niż 62 cm i nie większym niż 64 cm,
- wadze nie mniejszej niż 400 gramów i nie większej niż 440 gramów, w chwili rozpoczęcia zawodów,
- ciśnieniu wynoszącym 0,4 do 0,6 atmosfery (400 – 600 g/cm²) mierzonym w odniesieniu do poziomu morza

— **Wymiana wadliwej (niezdatnej do gry) piłki**

Jeżeli piłka podczas trwania zawodów pęknie lub stanie się niezdalna do gry:

- grę należy przerwać,
- gra powinna być wznowiona, po wymianie uszkodzonej piłki, rzutem sędziowskim z miejsca, gdzie piłka pierwotnie stała się niezdalna do gry. Jeżeli piłka pęknie lub stanie się niezdalna do gry podczas przerwy w grze, gra winna być wznowiona w zależności od przyczyny jej przerwania (rozpoczęcie gry, rzut od bramki, rzut różny, rzut karny lub rzut z autu). Piłka nie może być wymieniona podczas zawodów bez zezwolenia sędziego.

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1

Piłki filcowe nie są dopuszczalne podczas zawodów międzynarodowych.

Rozstrzygnięcie 2

Po opuszczeniu z wysokości 2 m piłka nie powinna odbić się od powierzchni boiska niżej niż 50 cm i wyżej niż 65 cm (przy pierwszym odbiciu).

W zawodach mistrzowskich dozwolone jest użycie wyłącznie takich piłek, które spełniają minimum wymagań stawianych w art. II.

W zawodach mistrzowskich, rozgrywanych pod auspicjami FIFA i konfederacji zgoda na użycie piłki jest uzależniona od tego, czy piłka posiada jedno z trzech następujących oznaczeń:

- oficjalne logo „*FIFA APPROVED*” (zatwierdzone przez FIFA),
- oficjalne logo „*FIFA INSPECTED*” (sprawdzone przez FIFA),

- referencję „*INTERNATIONAL GAME BALL STANDARD*” (piłka meczowa o standardzie międzynarodowym).

Takie oznaczenie na piłce wskazuje, że piłka była testowana i spełnia oprócz minimalnych wymagań wymienionych w Artykule 2, także specyficzne wymogi techniczne, różne dla każdej kategorii, opublikowane przez FIFA.

W rozgrywkach mistrzowskich, związki krajowe mogą wymagać użycia piłek noszących jedno z tych trzech oznaczeń.

W pozostałych zawodach piłka meczowa musi spełniać wymogi Artykułu 2.

W przypadku, gdy związki krajowe wymagają użycia piłek noszących logo *FIFA APPROVED* lub *FIFA INSPECTED*, muszą również zezwalać na użycie piłek noszących oznaczenie *INTERNATIONAL GAME BALL STANDARD*.

Rozstrzygnięcie 3

W zawodach mistrzowskich rozgrywanych pod auspicjami FIFA i w zawodach mistrzowskich rozgrywanych pod auspicjami związków krajowych, nie zezwala się na umieszczanie na piłce żadnego rodzaju reklamy, pomijając logo organizatora rozgrywek oraz znak handlowy producenta.

Regulaminy rozgrywek mogą ograniczać ilość i rozmiary takich oznaczeń

ILOŚĆ ZAWODNIKÓW

— Zawodnicy

W zawodach biorą udział dwie drużyny, z których każda składa się z nie więcej niż pięciu zawodników, jeden z nich jest bramkarzem

— Wymiana zawodników

Wymiana zawodników może być przeprowadzona podczas każdego zawodów rozgrywanych pod auspicjami FIFA i konfederacji lub związków krajowych w oparciu o przepisy gry. Maksymalna ilość zawodników rezerwowych wynosi 7. Ilość zmian podczas meczu jest nieograniczona. Zawodnik, który został zmieniony może powrócić na boisko jako rezerwowy zmieniający innego zawodnika. Zmiana zawodników następuje w czasie przerwy w grze z zachowaniem następujących warunków:

- zawodnik opuszczający boisko musi przekroczyć linię boczną w obrębie strefy zmian jego drużyny,
- zawodnik wchodzący na boisko musi uczynić to również w obrębie strefy zmian, ale nie wcześniej niż zawodnik schodzący przekroczy całkowicie linię boczną,
- zmiana jest dokonana, gdy zawodnik rezerwowy wejdzie na boisko, od tego momentu staje się on zawodnikiem grającym, a zawodnik, którego zastąpił przestaje nim być,
- zmiana jest przedmiotem władzy i jurysdykcji sędziów zarówno zgłoszona sędziemu jak i nie

— Naruszenia / sankcje

Jeżeli podczas przeprowadzania zmiany, zawodnik rezerwy wejdzie na pole gry zanim zawodnik schodzący opuści je:

- gra winna być przerwana,
- zawodnik schodzący jest ponaglany do opuszczenia boiska,
- zawodnik rezerwy zostaje napomniany (żółta kartka),

- grę wznowia się rzutem wolnym pośrednim przyznany drużynie przeciwnej z miejsca gdzie była piłka w chwili przerwania gry. Jeżeli miało to miejsce w polu karnym rzut wolny pośredni należy wykonać z linii pola karnego najbliższego miejsca położenia piłki w chwili przerwania gry.

Jeżeli podczas przeprowadzania zmiany 00 – 600 zawodnik rezerwy wejdzie na boisko lub zawodnik schodzący opuści je poza własną strefą zmian:

- gra winna być przerwana,
- winny zawodnik zostanie napomniany (żółta kartka),

- gra zostanie wznowiona rzutem wolnym pośrednim przyznany drużynie przeciwnej z miejsca, w którym znajdowała się piłka w chwili przerwania gry. Jeżeli miało to miejsce w polu karnym rzut wolny pośredni należy wykonać z linii pola karnego najbliższego miejsca położenia piłki w chwili przerwania gry.

— Rozstrzygnięcia International F.A. Board

Rozstrzygnięcie 1
W chwili rozpoczęcia gry, każda drużyna musi liczyć, co najmniej pięciu zawodników.

Rozstrzygnięcie 2
Jeżeli w przypadku wykluczeń zawodników (włączając bramkarza) drużyna liczy mniej niż 3 zawodników grę należy zakończyć.

UBIÓR ZAWODNIKÓW

— Bezpieczeństwo

Zawodnikowi nie wolno używać ubioru lub nosić czegokolwiek (szczególnie biżuterii), co stanowiłoby zagrożenie dla niego samego lub innego zawodnika.

— Podstawowy ubiór (wyposażenie)

Do podstawowego, obowiązkowego ubioru zawodnika należą:

- sweter lub koszula,
- spodenki - jeżeli zawodnik nosi spodenki termiczne, muszą one być tego samego koloru, co główny kolor spodenek,
- skarpety,
- ochraniacze,
- obuwie - zezwala się na używanie wyłącznie obuwia płóciennego lub treningowego

z miękkiej skóry z podeszwą z gumy lub innego podobnego materiału. Używanie obuwia jest obowiązkowe,

- numery na koszulkach i spodenkach muszą być kontrastującego koloru

— **Ochraniacze**

muszą być całkowicie zakryte przez skarpety (getry),

- muszą być wykonane z odpowiedniego materiału (guma, plastik lub podobne tworzywa),

- muszą zapewniać odpowiedni stopień ochrony

— **Bramkarze**

mogą nosić długie spodnie,

- ich ubiór musi odróżniać się kolorystycznie od ubioru innych zawodników i sędziów.

Jeżeli zawodnik z pola zastępuje bramkarza, koszulka bramkarska, którą założy musi mieć na plecach jego własny numer

— **Naruszenia / sankcje**

Za każde naruszenie przepisów tego artykułu:

- winnemu zawodnikowi sędzia poleca opuszczenie pola gry w celu poprawienia lub uzupełnienia swojego ubioru,

- zawodnik ten nie może powrócić na pole gry zanim sędzia po sprawdzeniu ubioru na to nie zezwoli,

- zawodnik może powrócić na boisko tylko podczas przerwy w grze.

SĘDZIA

— **Władza sędziego**

Każde zawody są prowadzone przez sędziego, który ma pełną władzę egzekwowania uprawnień nadanych mu przez Przepisy gry, w odniesieniu do zawodów, na które został wyznaczony, od momentu przybycia na miejsce ich rozgrywania do jego opuszczenia.

— **Uprawnienia i obowiązki**

Sędzia:

- egzekwuje przestrzeganie przepisów gry,

- nie przerywa gry gdy drużyna, przeciwko której popełniono przewinienie odniesie korzyść z takiego rozstrzygnięcia i ukarze pierwotne przewinienie, jeżeli przewidywana korzyść nie rozwinie się w tym czasie,

- sporządza sprawozdanie z zawodów, które dostarcza władzom informuje o sankcjach nałożonych na zawodników i/lub przedstawicieli drużyn oraz innych incydentach, które zaistniały przed, w trakcie lub po zawodach,

- pełni obowiązki sędziego czasowego o ile ten jest nieobecny,
- przerywa, wstrzymuje lub kończy zawody z powodu jakiegokolwiek interwencji z zewnątrz,
- wyciąga sankcje dyscyplinarne wobec zawodników winnych popełnienia przewinień karanych napomnieniem lub wykluczeniem,
- nie zezwala osobom nieuprawnionym wchodzenia na pole gry,
- przerywa zawody, jeżeli jego zdaniem zawodnik uległ poważnej kontuzji i dopilnuje, by został zniesiony z pola gry,
- zezwala na kontynuowanie gry dopóki piłka nie będzie poza grą, jeżeli jego zdaniem zawodnik został lekko kontuzjowany,
- rozstrzyga, czy piłka przeznaczona do gry spełnia wymogi Artykułu 2.

— **Decyzje sędziego**

Decyzje sędziego dotyczące oceny faktów związanych z grą są ostateczne

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1
 Jeżeli sędzia i drugi sędzia jednocześnie sygnalizują naruszenie przepisów, ale istnieje między nimi rozbieżność, która drużyna powinna być ukarana, przeważa decyzja sędziego.

Rozstrzygnięcie 2
 Zarówno sędzia jak i drugi sędzia mają prawo do napominania lub wykluczania zawodników, ale w przypadku rozbieżności przeważa decyzja sędziego

DRUGI SĘDZIA

— **Obowiązki**

Drugi sędzia jest wyznaczony do działania po przeciwnej stronie pola gry niż sędzia. Ma prawo używania gwizdka. Drugi sędzia ma obowiązek pomagać sędziemu w prowadzeniu zawodów zgodnie z przepisami gry w piłkę nożną.

Ponadto drugi sędzia:

- ma władzę do przerywania gry za naruszenie przepisów gry,
- zapewnia prawidłowe przeprowadzenie zmian.

W przypadku niewłaściwej interwencji lub nieodpowiedniego zachowania, sędzia uwolni drugiego sędziego od pełnienia obowiązków, zapewnia jego zastępstwo i sporządza raport do odpowiednich władz.

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1
 Na zawodach międzynarodowych obecność drugiego sędziego jest obowiązkowa

SĘDZIA CZASOWY I TRZECI SĘDZIA

— **Obowiązki**

Poza sędzią i drugim sędzią na nowo definiuje się oficjalną funkcję trzeciego sędziego i sędziego czasowego. Obaj zajmują miejsce za stolikiem sędziego czasowego i są odpowiednio wyposażeni, aby wypełnić następujące obowiązki:

Sędzia czasowy:

- włącza i zatrzymuje zegar,
- kontroluje 1 - minutowe przerwy w grze, uzgadnia je z zespołem,
- kontroluje karę 2 - minutową, kiedy zawodnik został wykluczony i uzgadnia, który zawodnik zajmie jego miejsce na boisku,
- wskazuje początek i koniec meczu oraz przerw w grze przez użycie ostrzegawczych sygnałów,
- rejestruje ilość przerw na życzenie (1 - minutowe) i w razie potrzeby informuje sędziów,
- notuje ilość fauli akumulowanych popełnianych przez każdy zespół,
- daje sygnał dźwiękowy, gdy pięć fauli zostało popełnionych i w razie potrzeby informuje sędziów,

Trzeci sędzia:

- notuje nazwiska i numery strzelców bramek,
- notuje nazwiska z numerami zawodników napomnianych i wykluczonych z gry oraz przyczyny powyższych kar,
- notuje ilość fauli akumulowanych popełnianych przez zespoły informując w razie potrzeby sędziów i zespoły,
- wypełnia sprawozdanie z meczu,
- dostarcza innych istotnych informacji dotyczących meczu.

W przypadku zastrzeżeń do pracy sędziego czasowego, sędzia ma prawo zwolnić go z jego funkcji i wyznaczyć zastępstwo składając w tej sprawie sprawozdanie odpowiednim władzom. Sędzia czasowy powinien być wyposażony w odpowiedni zegar z urządzeniem rejestrującym faule akumulowane dostarczony przez federację lub klub, na którego obiekcie rozgrywane są zawody.

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie

1

W zawodach międzynarodowych wyznaczenie sędziego czasowego jest obowiązkowe.

Rozstrzygnięcie

2

W zawodach międzynarodowych chronometr powinien być wyposażony w urządzenie rejestrujące czas dwuminutowych wykluczeń dla czterech zawodników jednocześnie oraz urządzenie rejestrujące faule akumulowane obu drużyn w każdej połowie meczu.

CZAS TRWANIA GRY

— Części gry

Czas trwania gry składa się z dwóch równych części po 20 minut. Czas ten jest kontrolowany przez sędziego czasowego, którego obowiązki określa Artykuł 7. Czas trwania każdej połowy meczu winien być przedłużony, aby umożliwić wykonanie ewentualnego rzutu karnego

— Czas dla drużyny

Drużyny mają prawo do jednej 1 – minutowej przerwy podczas każdej połowy meczu z zastosowaniem następujących zasad:

- trenerzy każdej drużyny są upoważnieni do zgłaszania chęci uzyskania przerwy trwającej 1 minutę,
- przerwa taka może być udzielona w każdej chwili z zastrzeżeniem, że drużyna ubiegająca się o nią jest w posiadaniu piłki (np. rzut wolny, rzut różny lub rzut z autu),
- sędzia czasowy sygnalizuje pozwolenie na przerwę, gdy piłka jest poza grą za pomocą gwizdka lub innego sygnału dźwiękowego różniącego się od używanych przez sędziów,
- kiedy przerwa jest przyznana zawodnicy muszą pozostać na polu gry. Jeżeli chcą oni uzyskać instrukcje od trenera, to ich przekazanie może odbyć się przy linii bocznej na wysokości ławek rezerwowych. Osoba udzielająca instrukcji nie może wchodzić na boisko.
- drużyna, która nie wykorzystwała przysługującej 1 - minutowej przerwy w grze w pierwszej połowie jest uprawniona tylko do jednej przerwy podczas drugiej połowy meczu

— Przerwy między częściami gry

Przerwa między pierwszą a drugą połową meczu nie może przekroczyć 15 minut

— Rozstrzygnięcia International F.A. Board

Rozstrzygnięcie 1
Jeżeli sędzia czasowy jest nieobecny, trener zgłasza chęć przerwy 1 - minutowej do sędziego na boisku

Rozstrzygnięcie 2
Prawo do przerwy 1 - minutowej nie dotyczy dogrywki

ROZPOCZĘCIE I WZNOWIENIE GRY

— Ustalenie stron pola

Przed rozpoczęciem gry sędzia przeprowadza losowanie poprzez podrzucenie monety. Drużyna wygrywająca losowanie wybiera, na którą bramkę atakuje podczas pierwszej połowy meczu. Drużyna, która przegrała losowanie rozpoczyna grę. Drużyna wygrywająca losowanie

rozpoczyna drugą połowę meczu. W drugiej połowie zawodów drużyny zmieniają połowy pola gry i atakują przeciwne bramki

— **Rozpoczęcie gry**

Rozpoczęcie gry jest sposobem zaczęcia i wznowienia gry:

- przy rozpoczęciu zawodów,
- po zdobyciu bramki,
- przy rozpoczęciu drugiej połowy meczu,
- przy rozpoczęciu każdej połowy dogrywki, o ile taka jest przewidziana.

Wykonanie:

- wszyscy zawodnicy zajmują miejsca na własnej połowie boiska,
- zawodnicy drużyny nie wykonującej rozpoczęcia gry znajdują się w odległości, co najmniej 3 metry od piłki, aż do chwili, gdy ta znajdzie się w grze,
- piłka leży nieruchomo na punkcie środkowym pola gry,
- sędzia daje sygnał gwizdkiem,
- piłka jest w grze, gdy zostanie kopnięta i porusza się do przodu,
- wykonawca nie może zagrać jej ponownie zanim nie zostanie dotknięta przez innego zawodnika.

Po zdobyciu bramki, grę wznawia drużyna przeciwna.

Naruszenia / sankcje

Jeżeli zawodnik rozpoczynający grę dotknie piłkę zanim zostanie zagrana przez innego zawodnika - zarządza się rzut wolny pośredni dla drużyny przeciwnej z miejsca przewinienia.

Jeżeli to przewinienie popełniono na polu karnym drużyny przeciwnej, rzut wolny pośredni wykonuje się z linii pola karnego najbliższej miejsca przewinienia.

Za każde inne naruszenie przepisów gry związane z wykonaniem rozpoczęcia gry - rozpoczęcie gry należy powtórzyć

— **Rzut sędziowski**

Rzut sędziowski jest sposobem wznowienia gry po chwilowej przerwie w grze, której zarządzenie sędziego uznaje za konieczne z każdego powodu nie wymienionego gdziekolwiek indziej w przepisach gry w piłkę nożną.

Wykonanie

Sędzia opuszcza trzymaną w ręce piłkę w miejscu, gdzie znajdowała się ona w chwili przerwania gry. Jeżeli nastąpiło to w obrębie pola karnego rzut sędziowski należy wykonać z linii pola karnego najbliższej miejsca, gdzie piłka znajdowała się w chwili przerwania gry.

Piłką jest w grze gdy dotyka podłoża.

Naruszenia/sankcje

Rzut sędziowski należy powtórzyć:

- jeśli piłka została dotknięta przez zawodnika zanim dotknie podłoża,
- jeśli piłka, po dotknięciu podłoża opuszcza pole gry, zanim dotknie ją którykolwiek z zawodników

PIŁKA W GRZE I POZA GRĄ.

— **Piłka poza grą**

Piłka jest poza grą, gdy:

- całym obwodem przekroczy linię bramkową lub linię boczną zarówno na ziemi (podłożu) jak i w powietrzu,
- gra została przerwana przez sędziego,
- uderzy w sufit.

— **Piłka w grze**

Piłka jest w grze w pozostałym czasie, włączając sytuacje, gdy:

- odbija się od słupka bramkowego, poprzeczki i pozostanie na polu gry,
- odbija się od któregoś z sędziów, gdy znajdują się oni na polu gry

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1

Kiedy mecz rozgrywany jest w hali, a piłka przypadkowo uderzy w sufit, grę wznawia się rzutem z autu przyznanym drużynie przeciwnej zawodnikowi, który jako ostatni dotknął piłki. Rzut z autu wykonuje się z miejsca przecięcia linii bocznej boiska z „wymagowaną” linią prostopadłą do niej biegnącą pod miejscem, gdzie piłka uderzyła sufit.

JAK ZDOBYWA SIĘ BRAMKĘ

— **Zdobycie bramki**

Bramka jest zdobyta, gdy piłka całym swym obwodem przekroczy linię bramkową pomiędzy słupkami bramkowymi i poprzeczką, zakładając, że drużyna zdobywająca bramkę nie naruszyła wcześniej w jakikolwiek sposób *Przepisów gry*.

— **Drużyna wygrywająca**

Drużyna, która zdobyła większą ilość bramek podczas trwania zawodów jest zwycięzcą. Jeżeli obie drużyny zdobyły równą ilość bramek lub nie zdobyły żadnej, zawody są nierozstrzygnięte

— **Regulaminy rozgrywek**

Dla zawodów kończących się remisem, regulaminy rozgrywek mogą przewidywać zarządzenie dogrywki lub innych działań prowadzących do wyłonienia zwycięzcy

GRA NIEDOZWOLONA I NIESPORTOWE ZACHOWANIE

— **Rzut wolny bezpośredni**

Rzut wolny bezpośredni jest przyznany drużynie przeciwnej, jeżeli zawodnik popełni jedno z następujących sześciu przewinień w sposób uznany przez sędziego za nierozważny, lekkomyślny lub przy użyciu nieproporcjonalnej siły:

- kopie lub usiłuje kopnąć przeciwnika,
- podstawia lub usiłuje podstawić nogę przeciwnikowi,
- skacze na przeciwnika,
- atakuje (nawet barkiem) przeciwnika,
- uderza lub usiłuje uderzyć przeciwnika,
- popycha przeciwnika.

Rzut wolny bezpośredni jest również przyznawany drużynie przeciwnej, jeżeli zawodnik popełni jedno z następujących przewinień:

- przytrzymuje przeciwnika,
- pluje na przeciwnika,
- za pomocą wślizgu atakuje piłkę będącą w posiadaniu (lub usiłującego ją zagrać) przeciwnika (oprócz bramkarza we własnym polu karnym),
- rozmyślnie dotyka piłkę ręką (oprócz bramkarza we własnym polu karnym).

Rzut wolny wykonuje się z - miejsca przewinienia.

Powyższe przewinienia (faule) są akumulowane.

— **Rzut karny**

Rzut karny przyznaje się, jeżeli jedno z powyższych przewinień (p. "*Rzut wolny bezpośredni*") zostaje popełnione przez zawodnika w jego własnym polu karnym, niezależnie od położenia piłki 0 zakładając, że w momencie przewinienia piłka była w grze.

— **Rzut wolny pośredni**

Rzut wolny pośredni jest przyznawany drużynie przeciwnej, jeżeli bramkarz popełnia jedno z następujących przewinień:

- po uwolnieniu piłki ze swego posiadania otrzymuje ją z powrotem od współpartnera, jeżeli wcześniej nie przekroczyła ona linii środkowej lub nie została zagrana lub dotknięta przez przeciwnika,
- dotyka lub zagrywa piłkę rękami po rozmyślnym kopnięciu jej do niego przez współpartnera,
- dotyka lub zagrywa piłkę rękami po otrzymaniu jej bezpośrednio z rzutu z autu wykonywanego przez współpartnera,
- dotyka lub prowadzi piłkę rękami albo nogą dłużej niż 4 sekundy (za wyjątkiem sytuacji, gdy dotyka lub prowadzi piłkę na połowie przeciwnika).

Rzut wolny pośredni przyznaje się również drużynie przeciwnej, jeżeli zawodnik zdaniem sędziego:

- gra w sposób niebezpieczny,
- celowo przeszkadza przeciwnikowi w poruszaniu się (bez zamiaru zagrania piłki),
- przeszkadza bramkarzowi w uwolnieniu piłki z rąk,
- popełnia jakikolwiek inne przewinienie nie wymienione wcześniej w Artykule 12, dla którego sędzia przerwał grę celem napomnienia lub wykluczenia zawodnika. Rzut wolny pośredni wykonuje się z miejsca przewinienia. Jeżeli było to w polu karnym, rzut wolny pośredni wykonuje się z linii pola karnego najbliższego miejsca, gdzie nastąpiło przewinienie

— **Naruszenia / sankcje**

Zawodnik musi być napomniany i zobaczyć żółtą kartkę, jeżeli popełni jedno z następujących przewinień:

- jest winny niesportowego zachowania,
- słownie lub czynnie demonstruje niezadowolenie,
- uporczywie narusza przepisy gry,
- opóźnia wznowienie gry,
- nie zachowuje wymaganej odległości przy wznowieniu gry rzutem różnym lub rzutem wolnym,
- wchodzi lub powraca na boisko bez zgody sędziego,
- rozmyślnie opuszcza pole gry bez zgody sędziego.

Za jakiegokolwiek z powyższych przewinień przyznany jest drużynie przeciwnej rzut wolny pośredni z miejsca wykroczenia. Jeżeli było to w obrębie pola karnego, rzut wolny pośredni wykonuje się z linii pola karnego najbliższego miejsca przewinienia. Winnemu zawodnikowi należy udzielić napomnienia zakładając, że nie popełniono innego, cięższego przewinienia.

— **Przewinienia - karne wykluczenia z gry**

Zawodnik musi być wykluczony z gry i zobaczyć czerwoną kartkę, jeżeli popełni jakiegokolwiek z następujących przewinień:

- 1) gra brutalnie,
- 2) pluje na przeciwnika lub inną osobę,
- 3) zachowuje się wybitnie nie sportowo,
- 4) używa ordynarnego, obelżywego, znieważającego języka,
- 5) pozbawia drużynę przeciwną bramki lub oczywistej szansy na jej zdobycie rozmyślnie zagrywając piłkę ręką (nie dotyczy bramkarza we własnym polu karnym),

6) pozbawia oczywistej szansy zdobycia bramki przeciwnika poruszającego się w kierunku bramki tego zawodnika popełniając przewinienie karne rzutem wolnym lub rzutem karnym,

7) otrzymuje drugie napomnienie w tym samym meczu.

Jeżeli gra została przerwana celem wykluczenia zawodnika za przewinienie 3 lub 4, a nie popełniono jakiegokolwiek innego naruszenia przepisów gry, wznawia się ją rzutem wolnym pośrednim przyznany drużynie przeciwnej z miejsca przewinienia. Jeżeli nastąpiło ono w polu karnym, rzut wolny wykonuje się z linii pola karnego najbliższego miejsca gdzie nastąpiło przewinienie.

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1

Zawodnik wykluczony, nie może powrócić do gry ani zajmować miejsca na ławce rezerwowych. Zawodnik rezerwy może wejść do gry po upływie 2 minut od wykluczenia współpartnera o ile wcześniej nie utraci bramki.

W takim przypadku:

- jeżeli 4 zawodników gra przeciwko 5 i tracą bramkę, mogą uzupełnić skład,
- jeżeli obie drużyny mają po 4 zawodników i pada bramka - obie uzupełniają skład,
- jeżeli 3 zawodników gra przeciwko 4 lub 5 i traci bramkę – mogą uzupełnić skład tylko o 1 zawodnika,
- jeżeli obie drużyny mają po 3 zawodników i pada bramka – obie uzupełniają skład o 1 zawodnika,
- jeżeli drużyna grająca w osłabieniu strzela bramkę, nie uzupełnia składu przed upływem 2 minut od chwili wykluczenia zawodnika.

Uzupełnienie składu wymaga zgody sędziego czasowego, a w razie jego braku, drugiego sędziego i może nastąpić tylko w przerwie w grze.

RZUTY WOLNE

— **Rodzaje rzutów wolnych**

Rzutami wolnymi są zarówno rzuty bezpośrednie, jak i pośrednie. Podczas wykonywania rzutów wolnych pośrednich jak i bezpośrednich piłka musi leżeć nieruchomo, a po wykonaniu rzutu zawodnikowi, który go wykonywał, nie wolno jej powtórnie dotknąć, chyba, że została ona dotknięta przez innego zawodnika

— **Rzut wolny bezpośredni**

Jeżeli z rzutu wolnego bezpośredniego kopnięta piłka bezpośrednio wpadnie do bramki przeciwnika – bramka jest uznana

— **Rzut wolny pośredni**

Bramka może być zdobyta jedynie wtedy, gdy będąca w grze piłka przed wpadnięciem do bramki dotknie innego zawodnika.

— **Miejsce wykonania rzutu wolnego**

- wszyscy przeciwnicy muszą pozostać w odległości, co najmniej 5 metrów od piłki zanim będzie w grze,
- piłka jest wprowadzona do gry, gdy zostanie kopnięta i poruszy się.

— **Naruszenia / sankcje**

Jeżeli podczas wykonywania rzutu wolnego, przeciwnik znajduje się bliżej od piłki niż wymagają przepisy - rzut wolny należy powtórzyć.

Jeżeli po wprowadzeniu piłki do gry wykonawca rzutu dotyka piłki powtórnie (ale nie ręką), zanim zostanie dotknięta przez innego zawodnika - zarządza się wykonanie rzutu wolnego pośredniego dla drużyny przeciwnej z miejsca przewinienia. Jednakże, gdy to przewinienie zostało popełnione w obrębie pola karnego - rzut wolny pośredni wykonuje się z linii pola karnego najbliższej miejsca przewinienia.

Jeżeli wykonanie rzutu wolnego trwa dłużej niż 4 sekundy, to należy przyznać rzut wolny pośredni drużynie przeciwnej.

— **Rozstrzygnięcia International F.A. Board**

Rozstrzygnięcie 1

Sygnalizacja:

- rzut wolny bezpośredni - sędzia trzyma jedno ramię poziomo wskazując kierunek, w jakim rzut ma być wykonany. W przypadku, gdy przewinienie odlicza się jako akumulowane, sędzia kieruje palec wskazujący drugiej ręki ku dołowi powiadamiając w ten sposób trzeciego sędziego (lub innego sędziego przy stoliku), że dolicza faul jako akumulowany.
- rzut wolny pośredni - sędzia wskazuje rzut wolny pośredni unosząc swoje ramię ponad głowę. Utrzymuje on ramię w tej pozycji do czasu, gdy po wykonanym rzucie piłka zostanie dotknięta przez innego zawodnika lub wyjdzie z gry.

FAULE AKUMULOWANE

— **Faule akumulowane**

obejmują faule karane rzutami wolnymi bezpośrednimi zgodnie z Artykułem 12. Pierwsze pięć fauli akumulowanych popełnionych podczas jednej połowy jest rejestrowane w sprawozdaniu z meczu

— **Wykonanie rzutów wolnych**

Przy pierwszych pięciu faulach akumulowanych popełnionych przez każdy zespół w czasie jednej połowy meczu:

- zawodnicy drużyny przeciwnej mają prawo ustawić mur obronny,
- wszyscy przeciwnicy muszą znajdować się, co najmniej 5 m od piłki zanim zostanie ona wprowadzona do gry,
- bramka może zostać zdobyta bezpośrednio z rzutu wolnego.

Począwszy od szóstego zarejestrowanego faulu jednej z drużyn w każdej połowie meczu:

- drużyna, która go popełniła nie może ustawić muru obronnego,
- zawodnik wykonujący rzut musi być właściwie zidentyfikowany,
- bramkarz musi pozostać we własnym polu karnym w odległości, co najmniej 5 m od piłki,
- wszyscy pozostali zawodnicy muszą pozostawać na boisku poza umowną linią równoległą do linii bramkowej przechodzącą przez punkt położenia piłki i będącą poza polem karnym. Muszą znajdować się, co najmniej 5 m od piłki i nie mogą przeszkadzać wykonawcy rzutu wolnego. Żaden zawodnik nie może przekroczyć wspomnianej umownej linii zanim piłka nie zostanie zagrana.

Wykonanie:

- zawodnik wykonujący rzut wolny musi kopnąć piłkę z zamiarem strzelenia bramki i nie może podawać piłki do innego zawodnika,
- po wykonaniu rzutu wolnego, żaden zawodnik nie może dotknąć piłki zanim nie zostanie dotknięta przez bramkarza lub odbije się od słupka, poprzeczki albo opuści pole gry,
- żaden rzut wolny nie może być wykonany z odległości mniejszej niż 6 m od linii bramkowej. Jeżeli przewinienie, które zazwyczaj karane jest rzutem wolnym pośrednim zostało popełnione w polu karnym, rzut wolny wykonuje się z linii pola karnego, najbliższej miejsca przewinienia,
- jeżeli zawodnik popełnia szósty faul na połowie przeciwnika lub na własnej, ale pomiędzy linią środkową, a umowną linią równoległą do niej przechodzącą przez drugi punkt karny w odległości 10 metrów od linii bramkowej, to rzut wolny wykonywany jest z tego drugiego punktu karnego. Drugi punkt karny opisano w Artykule nr 1. Rzut wolny winien być wykonany według zasad opisanych w punkcie „Wykonanie rzutów wolnych”,
- jeżeli zawodnik popełnia szósty faul na własnej połowie pomiędzy linią 10 metrów, a linią bramkową, drużyna, której przyznano rzut wolny może wybrać czy wykonać go z drugiego punktu karnego czy z miejsca gdzie przewinienie miało miejsce,
- jeżeli zachodzi konieczność rozgrywania dogrywki, wszystkie faule z drugiej połowy meczu sumuje się z popełnionymi w dogrywce.

— **Naruszenia / sankcje**

Jeśli zawodnik drużyny broniącej naruszy przepisy tego artykułu:

- rzut wolny będzie powtórzony (jeśli bramka nie zostanie zdobyta),

- rzut wolny nie będzie powtórzony (jeśli bramka zostanie zdobyta).

Jeśli współpartner wykonawcy rzutu naruszy przepisy tego artykułu:

- rzut wolny będzie powtórzony (jeśli bramka zostanie zdobyta),

- rzut wolny nie będzie powtórzony (jeśli bramka nie zostanie zdobyta).

Jeżeli wykonawca rzutu naruszy przepisy po wprowadzeniu piłki do gry:

- sędzia przyzna rzut wolny pośredni drużynie przeciwnej, z miejsca gdzie nastąpiło naruszenie przepisów (w przypadku, gdy nastąpiło ono w polu karnym, rzut wolny pośredni zostanie wykonany z linii pola karnego najbliższego miejsca przewinienia).

RZUT KARNY

— **Definicja**

Rzut karny przyznaje się przeciwko drużynie, która w obrębie własnego pola karnego, w czasie, gdy piłka jest w grze popełni przewinienie karne rzutem wolnym bezpośrednim.

Z rzutu karnego można bezpośrednio zdobyć bramkę.

W celu wykonania rzutu karnego należy przedłużyć pierwszą lub drugą połowę meczu oraz każdą połowę dogrywki.

— **Ustawienie piłki i pozycje zawodników**

Piłka:

- leży nieruchomo na punkcie karnym.

Wykonawca:

- jest właściwie zidentyfikowany.

Bramkarz drużyny broniącej:

- pozostaje na własnej linii bramkowej pomiędzy słupkami zwrócony twarzą w kierunku wykonawcy rzutu, do czasu kopnięcia piłki.

Pozostali zawodnicy znajdują się:

- w obrębie pola gry,

- poza polem karnym,

- za punktem karnym,

- przynajmniej 5 metrów od punktu karnego.

— **Wykonanie**

- wykonawca rzutu karnego zagrywa piłkę do przodu,

- wykonawca nie może jej zagrać zanim nie zostanie dotknięta przez innego zawodnika,

- piłka jest w grze, jeżeli zostanie kopnięta i poruszy się do przodu.

Podczas wykonywania rzutu karnego w normalnym czasie gry lub w przedłużonym czasie pierwszej, albo drugiej połowy meczu bramkę uznaje się, jeżeli piłka przed przejściem pomiędzy słupkami bramkowymi i poprzeczką – dotknie jednego lub obu słupków, a także zaistnieją łącznie jakiegokolwiek z tych możliwości.

— **Naruszenia / sankcje**

W przypadku, gdy:

Zawodnik drużyny broniącej naruszy przepisy tego artykułu:

- rzut karny powtarza się, gdy bramka nie zostanie zdobyta,
- rzutu karnego nie powtarza się gdy bramka zostanie zdobyta.

Współpartner wykonawcy rzutu karnego naruszy przepisy tego artykułu:

- rzut karny powtarza się, jeśli bramka zostanie zdobyta,
- rzutu karnego nie powtarza się, jeśli bramka nie zostanie zdobyta.

Wykonawca rzutu karnego naruszy przepisy tego artykułu w czasie, gdy piłka jest w grze:

- drużynie przeciwnej przyznaje się rzut wolny pośredni z miejsca przewinienia. Jeżeli miało to miejsce w obrębie pola karnego rzut wolny pośredni należy wykonać z linii pola karnego najbliższej miejsca przewinienia.

RZUT Z AUTU

— **Definicja**

Rzut z autu jest sposobem wznowienia gry.

Z rzutu z autu nie można bezpośrednio zdobyć bramki.

Rzut z autu przyznaje się dla drużyny przeciwnej zawodnikowi, który jako ostatni dotknął piłki, z miejsca gdzie piłka całym swym obwodem, na podłożu lub w powietrzu przekroczyła linię boczną lub uderzyła w sufit.

Rzut z autu wykonuje się z miejsca, w którym piłka opuściła linię boczną.

— **Położenie piłki i zawodnika**

Piłka:

- musi nieruchomo leżeć na linii bocznej,
- może być kopnięta na boisko w dowolnym kierunku.

Wykonawca rzutu z autu:

- w momencie kopnięcia piłki częścią obu stóp znajduje się na linii bocznej lub na zewnątrz linii bocznej.

Zawodnicy drużyny przeciwnej:

- znajdują się przynajmniej 5 metrów od miejsca wykonania rzutu.

— **Wykonanie**

- wykonawca rzutu musi go wykonać w czasie nie dłuższym niż 4 sekundy od chwili wejścia w posiadanie piłki,
- wykonawca nie może ponownie zagrać piłki zanim nie zostanie ona dotknięta przez innego zawodnika,
- piłka jest w grze, gdy zostanie kopnięta lub dotknięta.

— **Sankcje karne**

Rzut wolny pośredni przyznaje się drużynie przeciwnej, gdy:

- wykonawca rzutu zagrywa piłkę ponownie zanim została zagrana przez innego zawodnika. Rzut wolny pośredni wykonuje się z miejsca przewinienia. Jeżeli nastąpiło to w obrębie pola karnego, rzut wolny pośredni należy wykonać z linii pola karnego najbliższego miejsca przewinienia.

Rzut z autu powtarza zawodnik drużyny przeciwnej, gdy:

- zostanie wykonany nieprawidłowo,
- zostanie wykonany z innego miejsca niż tego, gdzie piłka przekroczyła linię boczną,
- nie jest wykonany w ciągu 4 sekund od chwili wejścia w posiadanie piłki,
- nastąpi jakikolwiek inne naruszenie przepisów.

RZUT OD BRAMKI

— **Definicja**

Rzut od bramki jest sposobem wznowienia gry. Bramka nie może być zdobyta bezpośrednio z rzutu od bramki

— **Rzut od bramki przyznaje się gry...**

piłką całym swym obwodem, dotknięta ostatnio przez zawodnika drużyny atakującej, przekroczy linię bramkową zarówno po ziemi jak i w powietrzu, a bramka nie zostanie zdobyta (zgodnie z Artykułem 11).

— **Wykonanie**

Piłką zostaje wyrzucona przez bramkarza z dowolnego miejsca własnego pola karnego,

- zawodnicy drużyny przeciwnej pozostają poza polem karnym, aż do momentu wprowadzenia piłki do gry,
- bramkarz nie może zagrać piłki ponownie, zanim nie zostanie zagrana przez innego zawodnika,
- piłka jest w grze, gdy wyrzucona bezpośrednio opuści pole karne

— **Naruszenia / sankcje**

Jeżeli piłka nie jest bezpośrednio wyrzucona poza pole karne:

- rzut od bramki należy powtórzyć.

Jeżeli po wprowadzeniu piłki do gry bramkarz dotknie piłki ponownie zanim zostanie dotknięta przez innego zawodnika:

- drużynie przeciwnej przyznaje się rzut wolny pośredni z miejsca przewinienia. Jeżeli nastąpiło ono w obrębie pola karnego to rzut wolny pośredni wykonuje się z linii pola karnego najbliższej miejsca przewinienia.

Jeżeli po wprowadzeniu piłki do gry, bramkarz otrzymuje piłkę z powrotem od współpartnera:

- rzut wolny pośredni przyznaje się drużynie przeciwnej z linii pola karnego najbliższej miejsca przewinienia.

RZUT Z ROGU

— **Definicja**

Rzut z rogu jest sposobem wznowienia gry.

Bramka może być zdobyta bezpośrednio z rzutu z rogu jedynie na drużynie przeciwnej.

Rzut z rogu przyznaje się, gdy piłka całym swym obwodem ostatnio dotknięta przez zawodnika drużyny broniącej, przejdzie linię bramkową po ziemi (podłożu) lub w powietrzu i bramka nie zostanie zdobyta w sposób opisany w Artykule 11.

— **Wykonanie**

Piłka jest umieszczona wewnątrz pola różnego przy najbliższym narożniku pola gry,

- zanim piłka nie zostanie wprowadzona do gry, przeciwnicy pozostają w odległości, co najmniej 5 m od niej,

- piłka jest w grze, gdy zostanie kopnięta lub dotknięta,

- wykonawca nie zagrywa piłki po raz drugi, zanim dotknie ją inny zawodnik.

— **Naruszenia / sankcje**

Rzut wolny pośredni przyznaje się drużynie przeciwnej, gdy wykonawca rzutu z rogu zagra piłkę po raz drugi zanim piłka zostanie zagrana przez innego zawodnika.

Rzut wolny pośredni wykonuje się z miejsca przewinienia.

Gdy rzut z rogu nie zostanie wykonany w ciągu 4 sekund od chwili wejścia w posiadanie piłki, drużynie przeciwnej przyznaje się rzut wolny pośredni z łuku pola różnego.

Za każde inne naruszenie przepisów gry tego artykułu:

- rzut z rogu zostaje powtórzony

ROZSTRZYgniĘCIE MECZU SERIĄ RZUTÓW KARNYCH

— **Definicja**

Wykonywanie serii rzutów karnych jest sposobem wyłaniania zwycięzcy na zawodach, gdzie regulaminy rozgrywek wymagają wskazania wygrywającej drużyny, po meczu zakończonym remisem.

— **Wykonanie**

sędzia wybiera bramkę, do której będą wykonywane rzuty,

- sędzia wyrzuca monetę i drużyna, której kapitan wygrał losowanie wykonuje pierwszy rzut,
- sędzia prowadzi notatki o wykonywanych rzutach,
- uwzględniając wyżej opisane okoliczności drużyny wykonują po pięć rzutów karnych,
- rzuty są wykonywane naprzemiennie,
- nazwiska i numery wykonawców rzutów karnych muszą być zgłoszone sędziemu przez kapitanów drużyn przed rozpoczęciem wykonywania serii rzutów karnych i obejmują zawodników spośród dwunastki zgłoszonych w protokóle przed zawodami,
- jeżeli obie drużyny wykonały po pięć rzutów karnych i zdobyły tę samą ilość bramek lub nie zdobyły żadnej, należy je kontynuować w tej samej kolejności, aż do momentu, gdy jedna z drużyn uzyska jedną bramkę więcej niż drużyna przeciwna przy równej ilości wykonywanych rzutów,
- te dodatkowe rzuty karne wykonują zawodnicy, którzy nie wykonywali pierwszych pięciu rzutów,
- gdy wszyscy uprawnieni do wykonywania rzutów wykonają je, rzuty karne mogą być wykonywane po raz drugi, zawodnicy wykluczeni z gry nie są uprawnieni do udziału w wykonywaniu serii rzutów karnych,
- każdy uprawniony zawodnik może zamienić się z bramkarzem,
- jedynie zawodnikom uprawnionym do wykonywania rzutów i sędziom zezwala się na pozostawanie na polu gry podczas wykonywania serii rzutów karnych,
- wszyscy zawodnicy, poza wykonawcą rzutu i bramkarzem muszą pozostawać na przeciwnej połowie boiska, niż ta, na której wykonywane są rzuty. Drugi sędzia kontroluje ten obszar i zawodników tam pozostających,
- bramkarz, współpartner wykonującego rzut musi pozostawać w obrębie pola gry nie zakłócając przebiegu gry.

MECHANIZMY WSPÓŁPRACY SĘDZIÓW

— **Współpraca i wzajemne ustawienie sędziów**

Zakładając, że dwóch sędziów ma władzę egzekwowania *Przepisów gry*, konieczne jest ustanowienie systemu prowadzenia zawodów. Ten system musi być elastyczny, ale na tyle ścisły, aby jasno określić ustawienie i odpowiedzialność każdego sędziego podczas meczu. Rezultatem dobrego ustawienia będzie system prowadzenia zawodów umożliwiający współpracę i komunikację. Artykuły 5 i 6 określają prawa i obowiązki sędziego i drugiego sędziego. Przed zawodami sędzia powinien porozumieć się i omówić zasady współpracy z drugim sędzią i sędzią czasowym. Właściwe ustawienie, stały kontakt wzrokowy i sygnały dawane ręką wesprą wzajemne zrozumienie poprzez klarowną komunikację

— **Generalne zasady**

Mając dwóch sędziów prowadzących zawody, jeden zawsze będzie sędzią (TR – podążającym po akcji), a drugi sędzią prowadzącym (LR – poprzedzającym akcję). Sędzia prowadzący (LR) jest zawsze przed piłką, na atakującej połowie pola gry, wyprzedzając atak. Sędzia (TR) jest zawsze z tyłu i podąża za piłką poruszającą się w kierunku przeciwnej bramki. Ustawienie sędziego jako prowadzącego lub dochodzącego zmienia się wraz z utratą posiadania piłki przez drużyny. Sędziowie nie powinni zajmować stałych pozycji. Muszą biegać i być w ciągłym ruchu. Sędziowie kontrolują linie boczne na swojej stronie pola gry.

W rezultacie sędziowie potrzebują poruszać się wzdłuż linii bocznej, tak, aby ich ustawienie przy rzutach z autu, rzutach z rogu, faulach i innych wznowieniach gry umożliwiło przestrzeganie Przepisów gry. Ustawienie sędziów jest elastyczne, jeśli powyższe wskazówki są naśladowane.

— Wymuszanie zaprzestania gry niedozwolonej i niesportowego zachowania

Niezależnie od miejsca naruszenia, Przepisy gry wymagają działania ze strony sędziów, ale nie określają, który sędzia podejmuje decyzję o sygnalizacji faulu lub niesportowego zachowania. Przed podjęciem decyzji, sędziowie winni nawiązać kontakt wzrokowy ze sobą, rozważyć bliżej, którego z nich zaistniało przewinienie (lub niesportowe zachowanie) i:

1. Czy mój partner je widział?
2. Czy mój partner był dobrze ustawiony, aby je właściwie ocenić?
3. Czy zaniechanie przeze mnie działania, zakłóci przebieg gry?

Niezależnie od tego, który z sędziów sygnalizuje przewinienie arbiter, po którego stronie zdarzenie miało miejsce powinien szybko ruszyć w kierunku miejsca przewinienia, aby zapewnić właściwe wznowienie gry i zapobiec niezachowaniu odpowiedniej odległości od piłki. Spójrz na Rysunek 1. Drugi sędzia powinien zająć pozycje LR lub TR zależnie od tego czy jest bliżej, czy dalej od bramki.

Dla rzutów pośrednich, obaj sędziowie winni podnieść ramię wskazując fakt, że rzut wolny jest pośred